

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดส่งแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคของประเทศไทย

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 774 ฉบับ จำแนกตามสัดส่วนของโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 47.42 และเมื่อทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 43.41

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านตัวครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการเสริมแรง และด้านการวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านตัวครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการเสริมแรง และด้านการวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา วุฒิทางพระพุทธศาสนา ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้น และหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้อื่น

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
1. เพศ		
- ชาย	96	28.57
- หญิง	240	71.43
2. วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	1.19
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1	0.3
ปวช.	1	0.3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	0.6
- ปริญญาตรี	332	98.81
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาการ สอนสังคมศึกษา	212	63.10
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาอื่น ได้แก่ การสอนวิทยาศาสตร์ พลศึกษา	40	11.90
คณะอื่นๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และบริหารธุรกิจ	80	23.81
- ปริญญาโท	15	4.47
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาการ สอนสังคมศึกษา	5	1.49

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังกัดมหาวิทยาลัยสอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาอื่น		
ได้แก่ บริหารการศึกษา	9	2.68
คณะอื่นๆ ได้แก่ รัฐศาสตร์	1	0.30
3. วุฒิต่างพระพุทธศาสนา		
- ไม่มี	262	77.98
- มี	74	22.02
ครูมีวุฒิต่างพระพุทธศาสนา ดังนี้		
นักธรรมชั้นตรี	26	7.74
นักธรรมชั้นโท	13	3.87
นักธรรมชั้นเอก	30	8.93
อื่นๆ ได้แก่ เปรียญธรรม 4 ประโยค	5	1.49
4. ประสบการณ์ในการสอน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	53	15.77
- 5 - 10 ปี	79	23.51
- มากกว่า 10 ปี	204	60.72
5. ระดับชั้น		
- มัธยมศึกษาปีที่ 1	137	40.77
- มัธยมศึกษาปีที่ 2	143	41.56
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	112	33.33

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังกัดมหาวิทยาลัยสอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
6. หน้าที่สอนสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม นอกเหนือจากสาระการ เรียนรู้พระพุทธศาสนา		
- ไม่มี	167	49.70
- มี	169	50.30

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพของครูสังกัดมหาวิทยาลัยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.43

วุฒิการศึกษา ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 98.81 รองลงมา คือ เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 4.46 และเป็นผู้ที่จบต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 1.19 โดยภาพรวมของผู้จบปริญญาตรีส่วนใหญ่จบจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาการสอน สังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.10

วุฒิทางพระพุทธศาสนา ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 77.98 มีเพียงร้อยละ 22.02 ที่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา โดยในภาพรวมของครูที่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จบนักธรรมชั้นตรี ร้อยละ 7.74 รองลงมา คือ ครูที่จบนักธรรมชั้นเอก ร้อยละ 8.39 ครูที่จบนักธรรมชั้นโท ร้อยละ 3.87 และครูที่จบเปรียญธรรม 4 ประโยค ร้อยละ 1.49

ประสบการณ์ในการสอน ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.72 รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปี ร้อยละ 23.51 และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 15.77

ระดับชั้นที่สอน ครูส่วนใหญ่มีหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าหนึ่งระดับชั้น ระดับชั้นที่ครูมีหน้าที่สอนมากที่สุด คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 42.56 รองลงมาคือ ครูมีหน้าที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 40.77 และครูมีหน้าที่สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 33.33

หน้าที่สอนสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และจริยธรรม นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ครูส่วนใหญ่มีหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้อื่น คิดเป็น ร้อยละ 50.3

**ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนา
จริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านตัวครู

**ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามเหตุผลที่ได้รับหน้าที่สอน**

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่ได้รับหน้าที่สอน		
1. ถูกกำหนดให้สอน เนื่องจาก		
- ในหมวดสังคมศึกษาไม่มีครูที่ทำการสอนได้	67	19.94
- ได้รับคัดเลือกตามความเหมาะสม	180	53.57
2. สมัครใจสอน เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี	94	27.98
3. อื่นๆ ได้แก่		
- ต้องสอน เนื่องจากต้องมีการบูรณาการ	36	10.71
- จำนวนครูในหมวดสังคมศึกษาไม่เพียงพอ	8	2.38
- ครูที่จบจากสาขาอื่นมีมาก	2	0.6
- โครงการครูพระสอนพระพุทธศาสนา	1	0.3

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้เหตุผลที่ได้รับหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โดยครูส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้สอน เนื่องจากได้รับคัดเลือกตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 53.57 รองลงมาคือ ครูถูกกำหนดให้สอน เนื่องจากสาเหตุจากในหมวดสังคมศึกษาไม่มีครูที่ทำการสอนได้ ร้อยละ 19.94 ครูสมัครใจสอน เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ร้อยละ 27.98 และด้วยเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ ครูต้องสอนโดยการบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 10.71 ครูในหมวดสังคมศึกษา มีไม่เพียงพอ ร้อยละ 2.38 ครูที่จบจากสาขาอื่นมีมากเกินไป ร้อยละ 0.6 และเป็นพระสงฆ์ที่สอนตามโครงการครูพระสอนพระพุทธศาสนา ร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามความรู้สึกจากการได้รับหน้าที่สอน

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้สึกจากการได้รับหน้าที่สอน		
1. รู้สึกมีความพอใจ	231	68.75
2. รู้สึกเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ	195	58.06
3. รู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะ		
- ไม่มีความรู้ความเข้าใจ	17	5.06
- ไม่มีประสบการณ์ในการสอน	13	3.87
- อื่นๆ ได้แก่ ขาดซึ่งในพระธรรมคำสอน	1	0.3

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามีความรู้สึกหลังจากได้รับหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โดยครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจ คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาคือ ครูมีความรู้สึกเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ร้อยละ 58.06 ครูมีความรู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจ ร้อยละ 5.06 และครูมีความรู้สึกขาดความมั่นใจ เพราะไม่มีประสบการณ์ในการสอน ร้อยละ 3.08 และครูมีความรู้สึกอื่นๆ ได้แก่ ขาดซึ่งในพระธรรมคำสอน ร้อยละ 0.3

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามการเข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อหนึ่งภาคการศึกษา

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
การเข้ารับการอบรมและสัมมนา		
1. ไม่มีประสบการณ์	162	48.21
2. มีประสบการณ์	174	51.79
จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมและสัมมนา		
- 5 ครั้ง	1	0.3
- 4 ครั้ง	1	0.3
- 3 ครั้ง	17	5.06
- 2 ครั้ง	42	12.50
- 1 ครั้ง	113	33.63
หัวข้อในการเข้ารับการอบรมและสัมมนา		
- เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาจริยธรรม	124	36.90
- เทคนิคการสอนในการพัฒนาจริยธรรม	116	34.52
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจริยธรรม	111	33.04
- การเลือกและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ใช้จัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรม	79	23.51
- การวัดและประเมินผลในการพัฒนาจริยธรรม	65	19.35
- อื่นๆ ได้แก่ วิปัสสนากรรมฐาน	1	0.3

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจริยธรรมต่อหนึ่งภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.79

เมื่อจำแนกตามจำนวนครั้งของครูที่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อหนึ่งภาคการศึกษา ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อหนึ่งภาคการศึกษา จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.36 รองลงมาคือ ครูมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อ

หนึ่งภาคการศึกษาจำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 12.5 และครูมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อหนึ่งภาคการศึกษา จำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 5.06

เมื่อจำแนกตามหัวข้อในการเข้ารับการอบรมและสัมมนาของครูที่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาต่อหนึ่งภาคการศึกษา ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาเรื่องเนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 36.90 รองลงมาคือ ครูมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาเรื่องเทคนิคการสอนในการพัฒนาจริยธรรม ร้อยละ 34.52 และครูมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมและสัมมนาเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจริยธรรม ร้อยละ 33.04

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามประโยชน์จากการได้รับหน้าที่สอน

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ประโยชน์จากการได้รับหน้าที่สอน		
1. มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาและจริยธรรม มากขึ้น เพราะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	294	87.50
2. สามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการทำงาน ส่งผลให้ งานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์	254	75.60
3. เกิดการเรียนรู้การนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมี ความสุข	293	87.20
4. เห็นคุณค่าของสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและ เกิดความพึงใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสบ ความสำเร็จมากขึ้น	266	79.17
5. อื่นๆ ได้แก่		
- นำหลักธรรมไปช่วยเหลือและสอนบุคคลอื่น	2	0.59
- ไม่ได้รับประโยชน์	2	0.59

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ได้รับประโยชน์จากการทำหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ได้แก่ ครูส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในพระพุทธศาสนาและจริยธรรมมากขึ้น เพราะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาคือ ครูเกิดการเรียนรู้การนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ร้อยละ 87.20 และครูเห็นคุณค่าของสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและเกิดความพึงพอใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น ร้อยละ 79.17

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจำแนกการปฏิบัติตนขณะอยู่ในสถานศึกษา

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติตนขณะอยู่ในสถานศึกษา		
1. เข้าสอนทุกชั่วโมง	315	93.75
2. เข้าสอนตรงเวลาทุกชั่วโมง	280	83.33
3. ตรวจสอบการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำและ ปฏิบัติงานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย	311	92.56
4. ส่งงานหรือการบ้านคืนนักเรียนตรงเวลา	236	70.24
5. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	325	96.73
6. ไม่ใช้สิ่งของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น	272	80.95
7. ปิดไฟและพัดลมทุกครั้งเมื่อออกจากห้อง	296	88.10
8. ปฏิบัติตามคำพูด	252	75
9. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนครูและนักเรียน โดยไม่ แสดงกิริยาหรือวาจาที่ไม่สุภาพ	277	82.44
10. เมื่อเกิดปัญหาในการสอน ครูไม่ละทิ้งการสอน แต่ พยายามแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จ	268	72.76
11. มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	298	88.69

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่มากกว่า ร้อยละ 70 มีการปฏิบัติตนขณะอยู่ในสถานศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมของการมีจริยธรรม ได้แก่ ครูร้อยละ 96.73 มีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย รองลงมาคือ การเข้าสอนทุกชั่วโมง ร้อยละ 93.57 และการตรวจการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำและปฏิบัติงานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 92.56

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ที่นำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามาใช้พัฒนาจริยธรรม จำแนกตาม จริยธรรม

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
การพัฒนาจริยธรรม		
1. ความซื่อสัตย์		
- ไม่ใช่	82	24.40
- ใช่	254	75.60
เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่		
หัวข้อเรื่อง : พระพุทธ แบ่งเป็น		
- ชาดก:อัมพชาดก	21	62.50
- ชาดก:นันทวิสาขชาดก	13	3.87
หัวข้อเรื่อง : พระธรรม แบ่งเป็น		
- หลักธรรม : หลักกรรม	25	7.44
- หลักธรรม : เบญจศีล-เบญจธรรม	65	19.35
- หลักธรรม : ไตรสิกขา	24	7.14
- หลักธรรม : มงคล 38	21	6.25
- หลักธรรม : ทวารวศธรรม 4	24	7.14
- หลักธรรม : มรรคมีองค์ 8	33	9.82
- หลักธรรม : ครุฑธรรม 6	14	4.17
- หลักธรรม : อบายมุข 6	24	7.14

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
- พุทธศาสนสุภาษิต : ยี่เว เสวติ ดาทิโส คบคน เช่นใด เป็นคนเช่นนั้น	12	3.57
<u>หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์</u> แบ่งเป็น	35	10.42
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกานางชูชชุตตรา	19	5.65
- ชาวพุทธตัวอย่าง : ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์	23	6.85
- หน้าทีชาวพุทธ	7	2.08
- สัมมนาพระพุทธศาสนา:พระพุทธศาสนากับ เศรษฐกิจพอเพียง	1	0.39
2. ความมีวินัย		
- ไม่ใช่	80	23.81
- ใช่	256	76.19
เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่		
<u>หัวข้อเรื่อง : พระธรรม</u> แบ่งเป็น	210	62.50
- หลักธรรม:เบญจศีล-เบญจธรรม	35	10.42
- หลักธรรม:ฆราวาสธรรม 4	11	3.27
- หลักธรรม:อิทธิบาท 4	29	8.63
- หลักธรรม:มรรคมีองค์ 8	60	17.86
- หลักธรรม:มงคล 38	28	8.33
- หลักธรรม:ครุฑธรรม 6	48	14.29
- หลักธรรม:วุฑฒิธรรม 4	3	0.89
- หลักธรรม:สังคหวัตถุ 4	2	0.59
- หลักธรรม:ทิส 6	19	5.65
- หลักธรรม:กุศลกรรมบถ 10	32	9.52

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
- พุทธศาสนสุภาษิต:อคตนา โจทยตคานํ จงเตือนตน ด้วยตน	4	1.19
- พุทธศาสนสุภาษิต:อคตคา หเว ชิตํ เสโย ชนะคนแล ดีกว่า	3	0.89
- การบริหารจัดการและเจริญปัญญา:ประโยชน์ของสมาธิ	9	2.68
<u>หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์ แบ่งเป็น</u>	61	18.15
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระมหากัสสปะ	10	2.98
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา : พระอุบาลี	26	7.74
- มารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ	12	3.57
- หน้าทีชาวพุทธ	16	4.76
- การสัมมนาพระพุทธศาสนา:พระพุทธ ศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัด ระเบียบสังคม	13	3.87
3. ความอดทน		
- ไม่ใช้	81	24.11
- ใช้	255	75.89
<u>เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่</u>		
<u>หัวข้อเรื่อง : พระพุทธ แบ่งเป็น</u>	66	19.64
- พุทธประวัติ : การบำเพ็ญทุกรกิริยา	35	10.42
- พุทธประวัติ : การผจญมาร	17	5.06
- พุทธประวัติ : การครัสรู้	10	2.98
- พุทธประวัติ : ปางมารวิชัย	29	8.63
<u>หัวข้อเรื่อง : พระธรรม แบ่งเป็น</u>	214	63.69
- หลักธรรม : อิทธิบาท 4	31	9.23

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
- หลักธรรม : ขันติ	133	39.58
- หลักธรรม : ครุณธรรม 6	55	16.37
- หลักธรรม : ทวารวาสธรรม 4	18	5.36
- หลักธรรม : มงคล 38	34	10.12
- การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา : ประโยชน์ของ สมาธิ	20	5.95
<u>หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์ แบ่งเป็น</u>	43	12.80
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระมหาปชาบดีเถรี	9	2.68
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระโมคัลลานะ	18	5.36
- ชาวพุทธตัวอย่าง:พระโสณะและพระอุตตระ	17	5.06
- หน้าที่ชาวพุทธ	5	1.49
4. ความรับผิดชอบ		
- ไม่ใช่	77	22.92
- ใช่	259	77.08
<u>เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่</u>		
<u>หัวข้อเรื่อง : พระพุทธ แบ่งเป็น</u>	48	14.29
- ชาดก : มิตตวันทุกชาดก	14	4.17
- ชาดก : สุวัณณหังสชาดก	12	3.57
- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา : คอสังคมไทยใน ฐานะเป็นเอกลักษณ์และมรดกไทย	29	8.63
<u>หัวข้อเรื่อง : พระธรรม แบ่งเป็น</u>	190	56.55
- หลักธรรม : หลักกรรม	88	26.19
- หลักธรรม : อิทธิบาท 4	100	29.76
- หลักธรรม : พรหมวิหาร 4	44	13.10

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
- หลักธรรม : เบญจศีล-เบญจธรรม	47	13.99
- หลักธรรม : ไตรสิกขา	31	9.23
- หลักธรรม : มงคล 38	112	33.33
- หลักธรรม : วุฑฒิธรรม 4	36	10.72
- หลักธรรม : ทิศ 6	90	26.79
- หลักธรรม : ครุฑธรรม 6	152	45.24
- หลักธรรม : สัปปริสธรรม 7	96	28.57
- พุทธศาสนสุภาษิต : อดคณา โจทยตตานํ จงเดือนตน ด้วยตน	28	8.33
หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์ แบ่งเป็น	217	64.58
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระมหากัสสปะ	65	19.35
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:อนาถบิณฑิกเศรษฐี	62	18.45
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:นางวิสาขา	44	13.10
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระสารีบุตร	37	11.01
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระโมคคัลลานะ	42	12.50
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:นางขุชุตตรา	56	16.67
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระอัญญาโกณฑัญญะ	27	8.04
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระมหาปชาบดีเถรี	19	5.65
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระเขมาเถรี	16	4.76
- ประวัตินุททสาวก พุทธสาวิกา:พระเจ้า ปเสนทิโกศล	19	5.65
- ชาวพุทธตัวอย่าง:พระเจ้าอโศกมหาราช	46	13.69
- ชาวพุทธตัวอย่าง:พระโสณะและพระอุตตระ	41	12.20
- ชาวพุทธตัวอย่าง:พระมหาธรรมราชาลิไท	21	6.25
- ชาวพุทธตัวอย่าง:สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยา วชิรญาณวโรรส	30	8.93
- ชาวพุทธตัวอย่าง:ม.จ.หญิงพูนพิศสมัย ดิศกุล	39	11.61

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
- ชาวพุทธตัวอย่าง:ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์	41	12.20
- มารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ	35	10.42
- หน้าที่ชาวพุทธ	51	15.18
5. การประหยัดและอดออม		
- ไม่ใช่	86	25.60
- ใช่	250	74.40
เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่		
หัวข้อเรื่อง : พระธรรม แบ่งเป็น	239	71.13
- หลักธรรม : คิหิสุข	66	19.64
- หลักธรรม : สัปปุริสธรรม 7	51	15.18
- หลักธรรม : มรรคมงคล 8	42	12.50
- หลักธรรม : กุศลจริวัฏฐิติธรรม4	64	19.05
- หลักธรรม : ทศ6	22	6.55
- หลักธรรม : มงคล 38	30	8.93
- พุทธศาสนสุภาษิต : ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความ ประมาทเป็นทางแห่งความตาย	18	5.36
หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์ แบ่งเป็น	27	8.04
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระมหากัสสปะ	19	5.65
- สัมมนาพระพุทธศาสนา:พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจ พอเพียง	24	7.14

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
6. ความขยันหมั่นเพียร		
- ไม่ใช่	80	23.81
- ใช่	256	76.19
เนื้อหาที่ครูใช้ ได้แก่		
หัวข้อเรื่อง : พระพุทธ แบ่งเป็น	29	8.63
พุทธประวัติ : การแสวงหาความรู้	29	8.63
หัวข้อเรื่อง : พระธรรม แบ่งเป็น	213	63.39
- หลักธรรม : อริยสัจธรรม 4	10	2.98
- หลักธรรม : อิทธิบาท 4	75	22.32
- หลักธรรม : ปธาน 4	81	24.11
- หลักธรรม : พละ 5	13	3.87
- หลักธรรม : มงคล 38	19	5.65
- หลักธรรม : ทิฏฐธรรมมิกกัตถประโยชน์ 4	11	3.27
- ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา : ญาณ	9	2.68
- การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา:ประโยชน์ของสมาธิ	4	1.19
หัวข้อเรื่อง : พระสงฆ์ แบ่งเป็น	13	3.27
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระอุบาลี	8	2.38
- ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา:พระโมคคัลลานะ	8	2.38
- สัมมนาพระพุทธศาสนา:พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจ		
พอเพียง	6	1.79

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา มาจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมทั้ง 6 ประการ มีรายละเอียดดังนี้

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ คิดเป็นร้อยละ 75.60 โดยใช้เนื้อหาในทุกหัวข้อ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และในภาพรวมใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระธรรม ร้อยละ 59.82 ได้แก่ หลักธรรม พุทธศาสนสุภาษิต

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาความมีวินัย คิดเป็นร้อยละ 76.19 โดยใช้เนื้อหาในหัวข้อพระธรรมและพระสงฆ์ และในภาพรวมใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระธรรม ร้อยละ 62.50 ได้แก่ หลักธรรม พุทธศาสนสุภาษิต การบริหารจัดการ และการเจริญปัญญา

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาความอดทน คิดเป็นร้อยละ 75.89 โดยใช้เนื้อหาในทุกหัวข้อ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และในภาพรวมใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระธรรม ร้อยละ 63.69 ได้แก่ หลักธรรม การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 77.08 โดยใช้เนื้อหาในทุกหัวข้อ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และในภาพรวมมีการใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระสงฆ์ ร้อยละ 64.58 ได้แก่ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาวพุทธตัวอย่าง มารยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ หน้าที่ชาวพุทธ

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาการประหยัดและอดออม คิดเป็นร้อยละ 74.40 โดยใช้เนื้อหาในหัวข้อพระธรรมและพระสงฆ์ และในภาพรวมใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระธรรม ร้อยละ 71.13 ได้แก่ หลักธรรม พุทธศาสนสุภาษิต

ครูส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาความขยันหมั่นเพียร คิดเป็นร้อยละ 76.19 โดยใช้เนื้อหาในทุกหัวข้อ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และในภาพรวมใช้เนื้อหาในหัวข้อเรื่องพระธรรม ร้อยละ 63.39 ได้แก่ หลักธรรม ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามาพัฒนาจริยธรรม จำแนกตามการจัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรม

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
การจัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กับสาระการเรียนรู้อื่น		
1. ไม่จัดกิจกรรมบูรณาการ	102	39.98
2. จัดกิจกรรมบูรณาการ	157	60.62
บูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กับสาระการเรียนรู้อื่น ได้แก่		
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนา	145	55.98
ความรับผิดชอบ	90	34.75
ความมีวินัย	100	38.61
ความซื่อสัตย์	43	16.60
การประหยัดและอดออม	15	5.79
ความขยันหมั่นเพียร	14	5.41
ความอดทน	60	23.17

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
- เศรษฐศาสตร์	138	55.98
เพื่อพัฒนา		
ความรับผิดชอบ	9	3.47
ความมีวินัย	5	1.93
ความซื่อสัตย์	30	11.58
การประหยัดและอดออม	128	49.42
ความขยันหมั่นเพียร	23	8.88
ความอดทน	8	3.09
- ประวัติศาสตร์	93	35.91
เพื่อพัฒนา		
ความรับผิดชอบ	60	23.17
ความมีวินัย	25	9.65
ความซื่อสัตย์	40	15.44
ความขยันหมั่นเพียร	5	1.93
การประหยัดและอดออม	23	8.88
ความอดทน	27	10.42
- ภูมิศาสตร์	83	32.50
เพื่อพัฒนา		
ความรับผิดชอบ	43	16.60
ความมีวินัย	19	7.34
ความซื่อสัตย์	5	1.93
การประหยัดและอดออม	36	13.90
ความขยันหมั่นเพียร	26	10.04
ความอดทน	16	6.18

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 60.62

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.98 จัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาความ มีวินัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.61 รองลงมาคือ ครูร้อยละ 53.28 จัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหา ในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ เพื่อพัฒนาการประหยัดและอด ออมมากที่สุด ร้อยละ 49.42 ครูร้อยละ 35.91 จัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบมากที่สุด คิดเป็นร้อย ละ 23.17 และครูร้อยละ 32.05 จัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนากับ สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.60

เมื่อพิจารณาการพัฒนาจริยธรรมที่ครูจัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบมากที่สุด

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและนำ เนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามาพัฒนาจริยธรรม

ข้อความ	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (n=259)		
	$\bar{X}$	s	ความหมาย
กิจกรรมในห้องเรียน			
1. บรรยาย ประกอบการตั้งคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	3.25	0.85	จัดค่อนข้างบ่อย
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์จากคุณธรรมจากเนื้อหาในบทเรียน และเชื่อมโยงเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรม	3.14	0.45	จัดค่อนข้างบ่อย
3. ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมจากนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง แล้วให้นักเรียนสรุปเป็นแผนผังความคิด	2.80	0.71	จัดค่อนข้างบ่อย
4. ให้นักเรียนแสดงละครหรือบทบาทสมมติ ตามที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม แล้วร่วมกันอภิปรายสรุป	2.37	0.77	จัดค่อนข้างบ่อย
5. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรม หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันสรุปโดยการแสดงบทบาทสมมติ	2.68	0.77	จัดค่อนข้างบ่อย
6. ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง และเสนอวิธีแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรม	2.99	0.70	จัดค่อนข้างบ่อย
7. ให้นักเรียนอภิปรายถึงผลจากการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	3.02	0.69	จัดค่อนข้างบ่อย
8. ให้นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆหรือสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างในการปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	3.07	0.71	จัดค่อนข้างบ่อย

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (n=259)		
	$\bar{X}$	s	ความหมาย
9. ให้นักเรียนวิเคราะห์หัวข้อและเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม	3.10	0.70	จัดค่อนข้างบ่อย
10. สร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนตัดสินใจและแสดงเหตุผลทางจริยธรรมของตนเอง	2.59	0.79	จัดค่อนข้างบ่อย
11. ให้นักเรียนสาธิตและฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	3.15	0.84	จัดค่อนข้างบ่อย
12. ให้นักเรียนเล่นเกมประกอบการสอนเนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม	2.32	0.81	จัดเป็นบางครั้ง
13. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมตามวิธีการของ Storyline	2.11	0.78	จัดเป็นบางครั้ง
14. ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนเกี่ยวกับด้านจริยธรรม โดยผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไรด์ เว็บ(Web-based Instruction)	1.77	0.82	จัดเป็นบางครั้ง
15. ครูให้นักเรียนศึกษาบทเรียนเกี่ยวกับด้านจริยธรรม โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(Computer Assisted Instruction)	1.80	0.83	จัดเป็นบางครั้ง
กิจกรรมเสริมหลักสูตร			
16. ให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพประวัติและผลงานของบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	2.66	0.78	จัดค่อนข้างบ่อย
17. ให้นักเรียนจัดทำป้ายนิเทศ หรือนิทรรศการที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนเกี่ยวกับจริยธรรม	2.92	0.78	จัดค่อนข้างบ่อย
18. ให้นักเรียนเขียนเรียงความในเรื่องบุคคลตัวอย่างและแนวทางการปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	2.69	0.79	จัดค่อนข้างบ่อย
19. พานักเรียนไปทัศนศึกษา เช่น วัด พิชิตภณซ์ที่แสดงประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	2.37	0.90	จัดเป็นบางครั้ง
20. ให้นักเรียนเข้าค่ายจริยธรรม	2.91	0.99	จัดค่อนข้างบ่อย

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (n=259)		
	$\bar{X}$	s	ความหมาย
21. พานักเรียนร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.05	0.80	จัดค่อนข้างบ่อย
22. พานักเรียนร่วมกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับวัด โรงเรียน และชุมชน	3.32	1.08	จัดค่อนข้างบ่อย
23. ให้นักเรียนบันทึกการปฏิบัติของตนเองด้าน จริยธรรมลงในสมุดบันทึกความดี	2.8	0.86	จัดค่อนข้างบ่อย

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อพัฒนาจริยธรรมค่อนข้างบ่อย ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การบรรยาย การวิเคราะห์คุณธรรมจากเนื้อหาในบทเรียน อภิปรายและแสดงความคิดเห็น การแสดงละครและบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง การทำรายงาน การวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน การใช้สถานการณ์จำลอง การสาธิตและฝึกปฏิบัติ ยกเว้นกิจกรรมในห้องเรียนที่ครูมีการจัดเพื่อพัฒนาจริยธรรมเป็นบางครั้ง ได้แก่ การให้นักเรียนเล่นเกมประกอบการสอนเนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม การให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมตามวิธีการของ Storyline การให้นักเรียนศึกษาบทเรียนเกี่ยวกับด้านจริยธรรม โดยผ่านเครือข่ายเว็ด์ล ไซด์ เว็บ(Web-based Instruction) และการให้นักเรียนศึกษาบทเรียนเกี่ยวกับด้านจริยธรรม โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(Computer Assisted Instruction)

สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจริยธรรมค่อนข้างบ่อย เช่น การจัดทำสมุดภาพ การจัดทำป้ายนิเทศ การเขียนเรียงความ การร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การร่วมกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับวัด โรงเรียนและชุมชน และการบันทึกลงในสมุดความดี ยกเว้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครูมีการจัดเพื่อพัฒนาจริยธรรมเป็นบางครั้ง ได้แก่ การพานักเรียนไปทัศนศึกษา เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ที่แสดงประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนการใช้สื่อ การเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามาพัฒนาจริยธรรม

ข้อความ	การใช้สื่อการเรียนการสอน (n=259)		
	$\bar{X}$	s	ความหมาย
1. ของจริง เช่น นักเรียนในโรงเรียนหรือบุคคลที่นักเรียนรู้จัก และเป็นผู้มีจริยธรรม	2.98	0.67	ใช้ค่อนข้างบ่อย
2. ใบความรู้เนื้อหาในบทเรียนเกี่ยวกับจริยธรรม	3.27	0.64	ใช้ค่อนข้างบ่อย
3. รูปภาพประกอบการเรียน เช่น การประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา	3.4	0.63	ใช้ค่อนข้างบ่อย
4. แถบบันทึกเสียง เช่น เทปธรรมะ	2.2	0.90	ใช้เป็นบางครั้ง
5. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น หนังสือธรรมะ นิทานชาดก	1.39	1.69	ใช้น้อยที่สุดถึงไม่ปฏิบัติเลย
6. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านจริยธรรม	3.22	0.55	ใช้ค่อนข้างบ่อย
7. วิดีทัศน์ เช่น รายการสารคดี รายการสนทนาธรรมะ	2.57	0.78	ใช้ค่อนข้างบ่อย
8. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม	1.98	0.88	ใช้เป็นบางครั้ง
9. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์พระพุทธศาสนา เว็บไซต์เกี่ยวกับพระไตรปิฎก	1.98	0.80	ใช้เป็นบางครั้ง
10. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น วัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน พระสงฆ์ พิณฑิณฑ์ ปราชญ์ชาวบ้าน	2.95	0.88	ใช้ค่อนข้างบ่อย

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีการใช้สื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรมค่อนข้างบ่อย เช่น ของจริง ใบความรู้ รูปภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิดีทัศน์ และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ยกเว้นสื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ในการพัฒนาจริยธรรมเป็นบางครั้ง ได้แก่ แถบบันทึกเสียง เช่น เทปธรรมะ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรม และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์พระพุทธศาสนา เว็บไซต์เกี่ยวกับพระไตรปิฎก และสื่อการเรียนการสอนที่ครู

นำไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมน้อยที่สุดถึงไม่ปฏิบัติเลย ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น หนังสือ
ธรรมะ นิตานชาดก

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จำแนกตามการเน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน และนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา มาพัฒนาจริยธรรม

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
การเน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน		
1. ไม่ได้เน้น	28	10.81
2. เน้น	231	89.19
ครูมีการจัดบรรยากาศ ดังนี้		
- จัดจัดกิจกรรมที่หลากหลายภายในห้องเรียน	197	76.06
- จัดสถานที่สอนในบริเวณที่ร่มรื่นของโรงเรียน	125	48.26
- จัดสถานที่สอนโดยเฉพาะ เช่น ห้อง จริยศึกษา หรือห้องพระพุทธศาสนาหรือห้องปฏิบัติการของ หมวดสังคมศึกษา	180	69.50
- เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู	208	80.31
- จัดระสบการณ์ตรงโดยน่านักเรียนไปศึกษานอก สถานที่	142	54.83

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 89.19

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.31 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู รองลงมาคือ ครูมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในห้องเรียน ร้อยละ 76.06 และครูมีการจัดสถานที่สอนโดยเฉพาะ เช่น ห้องจริยศึกษาหรือห้องพระพุทธศาสนาหรือห้องปฏิบัติการของหมวดสังคมศึกษา ร้อยละ 69.50

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จำแนกตามการเน้นการเสริมแรง และนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา มาพัฒนาจริยธรรม

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
การเน้นการเสริมแรง		
1. ไม่ได้เน้น	11	4.25
2. เน้น	248	95.75
ครูมีการเสริมแรง ดังนี้		
- ให้คำชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรม ดีเด่นทั้งเป็นการส่วนบุคคลและต่อหน้าสาธารณะ เช่น เพื่อนในห้องเรียน	242	93.44
- ให้คะแนนพฤติกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่น	235	90.73
- มอบรางวัลหรือประกาศนียบัตรให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นในชั่วโมงเรียน	106	40.39
- ส่งรายชื่อให้นักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นให้ได้รับรางวัลในระดับโรงเรียนและระดับอื่นๆที่สูงขึ้น	119	45.95
- บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นลงในสมุดรายงานผลการเรียนหรือสมุดบันทึก ความดี	184	71.04

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เน้นการเสริมแรง คิดเป็นร้อยละ 95.75

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.44 มีการเสริมแรงโดยการให้คำชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นทั้งเป็นการส่วนบุคคลและต่อหน้าสาธารณะ เช่น เพื่อนในห้องเรียน รองลงมาคือครูมีการให้คะแนนพฤติกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่น ร้อยละ

90.37 และครุมีกรบั้นที่กพฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นลงในสมุดรายงาน
ผลการเรียนหรือสมุดบันทึกความดี ร้อยละ 71.04

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามาพัฒนาจริยธรรม จำแนกตาม ประเด็นต่างๆของการวัดและประเมินผล

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
การวัดและประเมินผล		
1. เครื่องมือที่ใช้		
- แบบฝึกหัดและใบงาน	250	96.53
- รายงาน	230	88.80
- แบบทดสอบ	249	96.14
- แบบสัมภาษณ์	121	46.72
- แบบวัดเจตคติ	118	45.56
- แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม	224	86.49
- เพิ่มสะสมงาน	172	66.41
2. การให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วม		
- ไม่นั้น	55	21.24
- นั้น	204	78.86
บุคคลที่มีส่วนร่วม ดังนี้		
- นักเรียน	196	75.68
- ผู้ปกครอง	127	49.03
- เพื่อนครู	104	40.15
- อื่นๆ ได้แก่		
วิทยากร	1	0.39
คณะกรรมการนักเรียน	2	0.77
พระสงฆ์	1	0.39

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อความ	ครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=259)	
	จำนวน	ร้อยละ
3. การประเมินความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน		
- ร้อยละ 0-50	8	3.09
- ร้อยละ 51 - 60	94	36.29
- ร้อยละ 61 - 70	71	27.41
- ร้อยละ 71 - 80	55	21.24
- ร้อยละ 81 - 90	20	7.72
- ร้อยละ 91 - 100	11	4.25

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 96.53 มีการใช้แบบฝึกหัดและใบงานเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ การใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ร้อยละ 96.14 มี และมีการใช้รายงานเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ร้อยละ 88.08

การให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่เน้นการให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 78.76 โดยครูร้อยละ 75.68 มีการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมมากในการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ครูมีการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ร้อยละ 49.03 และครูมีการให้เพื่อนครูเข้ามามีส่วนร่วมมากในการวัดและประเมินผล ร้อยละ 40.15

การประเมินความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 20 ประเมินความสำเร็จที่ร้อยละ 51-80 โดยครูร้อยละ 36.29 ประเมินความสำเร็จที่ร้อยละ 51-60 รองลงมาคือ ครูประเมินความสำเร็จที่ร้อยละ 61-70 ร้อยละ 27.41 และครูประเมินความสำเร็จที่ร้อยละ 71-80 ร้อยละ 21.24

**ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านตัวครู

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองของครู

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองของครู		
1. ไม่มี	182	54.17
2. มี	154	45.83
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- ไม่สมัครใจสอน	18	5.36
- มีภาระหน้าที่มาก ทำให้ขาดความพร้อมในการเตรียมการสอน	94	27.98
- ขาดโอกาสและประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจริยธรรม	97	28.87
- ไม่ทราบแนวทางในการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมที่ถูกต้อง	35	10.42
- ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	39	11.61
- ไม่สามารถวิเคราะห์จริยธรรมจากเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	37	11.01
- ไม่เห็นคุณค่าหรือความสำคัญในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและจริยธรรม	3	0.89

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 54.17

ครูร้อยละ 45.83 เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับตนเอง โดยครูร้อยละ 28.87 เห็นว่ามีปัญหาเรื่อง การขาดโอกาสและประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจริยธรรม รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการมี ภาระหน้าที่มาก ทำให้ขาดความพร้อมในการเตรียมการสอน ร้อยละ 27.98 และครูเห็นว่ามีปัญหา เรื่องการไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ร้อยละ 11.61

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาที่พบในด้านเนื้อหา

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านเนื้อหา		
1. ไม่มี	180	53.57
2. มี	156	46.43
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- เนื้อหามีจำนวนมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับ จำนวนชั่วโมงเรียน	112	33.33
- เนื้อหามีความซับซ้อน เป็นนามธรรม	111	33.04
- เนื้อหาไม่น่าสนใจ	55	16.37

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาในด้านเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 53.57

ครูร้อยละ 46.63 ที่เห็นว่ามีปัญหาในด้านเนื้อหา โดยครูร้อยละ 33.33 เห็นว่ามีปัญหาเรื่อง เนื้อหามีจำนวนมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงเรียน รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหา เรื่องเนื้อหามีความซับซ้อนเป็นนามธรรม ร้อยละ 33.04 และครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องเนื้อหาไม่น่าสนใจ ร้อยละ 16.37

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จำแนกตามปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน		
1. ไม่มี	129	38.89
2. มี	207	61.61
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- ขาดความรู้เรื่องเทคนิคการสอนใหม่ ๆ	98	29.17
- ไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร	46	13.69
- ไม่ทราบว่ากิจกรรมใดเหมาะสมที่จะนำมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาในสาระ การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	67	19.94
- จำนวนชั่วโมงสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	136	40.48
- กิจกรรมหนึ่งๆ ไม่สามารถเน้นการพัฒนา จริยธรรมได้หลายด้านตามที่ปรากฏในสาระการ เรียนรู้พระพุทธศาสนา	98	29.17

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 61.61

ครูร้อยละ 40.48 เห็นว่ามีปัญหาเรื่องจำนวนชั่วโมงสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดความรู้เรื่องเทคนิคการสอนใหม่ ๆ และกิจกรรมหนึ่งๆ ไม่สามารถเน้นการพัฒนาจริยธรรมได้หลายด้าน ตามที่ปรากฏในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ร้อยละ 29.17 เท่าๆ กัน

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอน		
1. ไม่มี	109	32.44
2. มี	227	67.56
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- ขาดทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพในการพัฒนาจริยธรรม	144	42.86
- ขาดความรู้ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนใน การพัฒนาจริยธรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและ กิจกรรม	75	22.32
- สื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรมไม่ เพียงพอ	152	45.24
- หนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา จริยธรรมภายในโรงเรียนเก่าและข้อมูลล้ำสมัย	95	28.27
- ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ในการพัฒนาจริยธรรม	138	41.07
- ไม่ทราบสถานที่ที่จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการ พัฒนาจริยธรรม	35	10.42
- ไม่ทราบว่าควรจะเชิญบุคคลใดมาเป็นวิทยากร เพื่อบรรยายหรือปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา จริยธรรม	36	10.71
- แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมอยู่ ห่างไกลจากโรงเรียน	63	18.75

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 67.56

ครูร้อยละ 45.24 เห็นว่ามีปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรมไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดทักษะในการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในการพัฒนาจริยธรรม ร้อยละ 42.86 และครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรม ร้อยละ 41.07

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาในด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

ข้อความ	ครูสังคมศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน		
1. ไม่มี	168	50
2. มี	168	50
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- สถานที่สอนไม่เหมาะสม คับแคบ ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้	78	23.21
- สภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวย เช่น ไม่มีต้นไม้ทำให้ขาดความร่มรื่น มีเสียงรบกวน	41	12.20
- ขาดแคลนสถานที่สอน โดยเฉพาะ เช่น ห้องจริยศึกษาหรือห้องปฏิบัติการของหมวดสังคมศึกษา	86	25.60
- ขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่	127	37.80

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา มีจำนวนครึ่งหนึ่งเห็นว่ามีปัญหาในด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 50

ครูร้อยละ 38.70 เห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดแคลนสถานที่สอน โดยเฉพาะ เช่น ห้องจริยศึกษาหรือห้องปฏิบัติการของหมวดสังคมศึกษา ร้อยละ 25.60 และครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องสถานที่สอนไม่เหมาะสม คับแคบ ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ ร้อยละ 23.21

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาในด้านการเสริมแรง

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านการเสริมแรง		
1. ไม่มี	209	62.20
2. มี	127	37.80
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- ขาดความรู้ในเรื่องการเสริมแรง	40	11.90
- ขาดงบประมาณในการจัดซื้อของรางวัล	118	35.12
- ไม่เห็นความสำคัญในการให้การเสริมแรงกับ นักเรียน	26	7.74
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด หรือผู้ปกครอง	31	9.23

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาในด้านการเสริมแรง คิดเป็นร้อยละ 62.20

ครูร้อยละ 37.80 เห็นว่ามีปัญหาในด้านการเสริมแรง โดยครูร้อยละ 35.12 เห็นว่ามีปัญหา เรื่องการขาดงบประมาณในการจัดซื้อของรางวัล รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการขาดความรู้ในเรื่องการเสริมแรง ร้อยละ 11.90 และครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องการไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด หรือผู้ปกครอง ร้อยละ 9.23

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
จำแนกตามปัญหาในด้านการวัดและประเมินผล

ข้อความ	ครูสังกัดศึกษาที่สอน สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (n=336)	
	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาในด้านการวัดและประเมินผล		
1. ไม่มี	193	57.44
2. มี	143	42.56
ครูเห็นว่ามีปัญหา ดังนี้		
- ขาดความรู้ในเรื่องการวัดแลประเมินผลด้านการพัฒนาจริยธรรม	46	13.69
- ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการพัฒนาจริยธรรมได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมาก	83	24.70
- ไม่ทราบวิธีการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการพัฒนาจริยธรรมที่ถูกต้อง	47	13.99
- เวลาที่มีจำนวนจำกัด ทำให้การวัดและประเมินผลไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่	85	25.30
- การตรวจข้อสอบอัตนัยทำได้ยาก	55	16.37
- การสร้างแบบวัดเจตคติด้านการพัฒนาจริยธรรมทำได้ยาก	93	27.68

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาในด้านการวัดและประเมินผล

ครูร้อยละ 42.56 เห็นว่ามีปัญหาในด้านการวัดและประเมินผล โดยครูร้อยละ 27.68 เห็นว่ามีปัญหาเรื่องการสร้างแบบวัดเจตคติด้านการพัฒนาจริยธรรมทำได้ยาก รองลงมาคือ ครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องเวลาที่มีจำนวนจำกัด ทำให้การวัดและประเมินผลไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่ ร้อยละ 25.30 และครูเห็นว่ามีปัญหาเรื่องไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการพัฒนาจริยธรรมได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมาก ร้อยละ 24.70

ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เรียงตามลำดับความถี่

1. ด้านตัวครู

ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ ควรมีหน่วยงานที่จัดอบรมและสัมมนาโดยตรงและมากกว่า 1 ครั้งต่อหนึ่งภาคการศึกษา(46 คน) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ักเรียน(27 คน) ครูมีภาระงานมากทำให้ไม่สามารถสอนนักเรียนตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้(24 คน) ครูไม่ได้จบการศึกษาในสาขาโดยตรงทำให้ต้องยึดตำราเรียนเป็นหลัก (15 คน) ควรมีพระสงฆ์มาสอนเพราะมีความรู้ความเข้าใจลึกซึ้ง (8 คน) และครูนับถือศาสนาอื่นทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง (5 คน)

2. ด้านเนื้อหา

ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ ควรมีการลดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน และเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน(36 คน) เนื้อหาของหลักสูตรใหม่มีการเปลี่ยนแปลง จึงควรมีการจัดเนื้อหาแยกตามลำดับชั้นให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสับสนและซ้ำซ้อนกัน (11 คน) และเนื้อหาของหนังสือเรียนแต่ละสำนักพิมพ์มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสน (9 คน)

3. ด้านการจัดการเรียนรู้

3.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ ควรเพิ่มชั่วโมงสอน เนื่องจากมีการจัดให้สอนเพียงสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง (22 คน) นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม(11 คน) ควรมีการจัดทำคู่มือและแผนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นมาตรฐานเดียวกัน(7คน) และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนาอื่นทำให้สอนได้ยาก (6 คน) และการบูรณาการเนื้อหาทำได้ยาก (1 คน)

3.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ สื่อยังไม่ทันสมัย และขาดแคลนสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน (31 คน) ควรมีการผลิตสื่อแจกตามโรงเรียน (7 คน) และควรมีคอมพิวเตอร์ทุกห้องเรียน (3 คน)

3.3 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ไม่ได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

3.4 ด้านการเสริมแรง

ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ โรงเรียนและผู้บริหารควรมีนโยบายในการเสริมแรงให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติตนด้านจริยธรรมดีเด่นเพิ่มมากขึ้น(3 คน) และปัจจุบันนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการชมเชยและการยกย่องไม่จริงใจ(3 คน)

3.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดความสับสน (10 คน) ขาดความรู้ในการวัดผลตามสภาพจริง (5 คน) และ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมการวัดและประเมินผล (2 คน)